ಪಡೆದಿದ್ದರು; ಅದ್ವೈತಾನುಭವದಲ್ಲೇ ಹಲವು ಬಾರಿ ವಿಹರಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಅವರದು ಸಹಜವಾಗಿ ಭಕ್ತನ ಭಾವ; ಭಕ್ತನಾಗಿ ಭಗವದಾನಂದವನ್ನು ನಿರಂತರ ಸವಿಯುವ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಭಕ್ತರ ಸಂಗದಲ್ಲಿರುತ್ತ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತ, ಆ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ಭಗವದಾನಂದವನ್ನು ಸವಿಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ತಮ್ಮ ಜೀವಿತವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದರು. ಭಕ್ತನಿಗೂ ಜ್ಞಾನಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದು: ಭಕ್ತ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ವಿಮುಖನಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅವನು ಭಗವಂತನ್ನನೇ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ, ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಜ್ಞಾನೋನ್ಮತ್ತ ಸಾಧುವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಭಾವವೇ ದೀಪ್ತವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರದು ಆ ಬಗೆಯ ಭಾವವಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಅವರು ಜನರಿಂದ ದೂರವಾಗಲಿಲ್ಲ; ತಾನು ಇರುವಲ್ಲೇ ಇದ್ದು, ಜನರ ನಡುವೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

''ಒಂದು ಬಹಳ ಎತ್ತರವಾದ ಗೋಡೆಯಿಂದಾಚೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಮೈದಾನ. ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಸ್ನೇಹಿತರು ಆ ಗೋಡೆಯಿಂದಾಚೆ ಏನಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪತ್ತೆಮಾಡಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜನರೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಗೋಡೆ ಹತ್ತಿ, ಮೈದಾನವನ್ನು ನೋಡಿದ ನಂತರ ''ಆಹ! ಆಹ!'' ಅಂತ ಹೇಳಿ, ನಕ್ಕು ಆ ಕಡೆಗೆ ಧುಮುಕಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವರು ಮೂವರೂ ಆ ಮೈದಾನದ ಯಾವ ಸುದ್ದಿ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕನೆಯವನು ಮಾತ್ರ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಇಳಿದು ಬಂದು, ಜನರಿಗೆ ಸುದ್ದಿಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ. ಕೆಲವರು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ದೊರೆತ ನಂತರವೂ ಶರೀರ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಲೋಕಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ, ಅವರು ದೇವರ ಹಾಗೆ. ಅವತಾರಾದಿ ಪುರುಷರು ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರು.'' *(ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಚನವೇದ ಭಾಗ ೧, ಪು. ೩೫೭)*

೨. ಅವತಾರಪುರುಷರ ಸಮಗ್ರದೃಷ್ಟಿ : ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡಲು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವದೇಹ ಧರಿಸಿ ಬಂದ ಅವತಾರಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಅಪಾರ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ; ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಏನೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೆಳಕು ತೋರುವುದು ಅನುಕಂಪದಿಂದ ಮಾತ್ರ. ಈ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ನಾವು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯಜೀವಿಯ, ಸಾಧಕನ, ಭಕ್ತನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಈ ಭಾವ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಆದರೂ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು 'ಜ್ಞಾನೋನ್ಮತ್ತಸಾಧು'ವಿನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು 'ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಅವಸ್ಥೆ' ಎಂದು ಕರೆದರು. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದಾಗುವುದು; ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಭಗವನ್ಮಯವಾಗುವುದು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸಾಧು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಒಂದೆ; ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗೆಯ ಸಾಧುಗಳು ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರತ್ತ ಅವರು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಒಡನಾಡಿ, ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಲವು ಮಂದಿ ಸಾಧಕರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಆದರ್ಶವನ್ನು, ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೈವವನ್ನು ಕಂಡು ಕೃತಾರ್ಥರಾದರು.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳಿದ 'ಜ್ಞಾನೋನ್ಮತ್ತ ಸಾಧು'ವಿನ ಕತೆ ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ತೀವ್ರ ತ್ಯಾಗ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳ ಭಾವವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಸದಾನಂದಮಯ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹೃದಯ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಸಾವುನೋವುಗಳಿಲ್ಲವೋ, ದುಃಖ-ದುರಂತಗಳಿಲ್ಲವೋ, ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಏರುಪೇರುಗಳಾಗಲೀ, ಸಾಂಸಾರಿಕ ಬಂಧನಗಳಾಗಲೀ ಇಲ್ಲವೋ; ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದ ಅವರ್ಣನೀಯ ಸುಖ ಹರಿದಾಡುತ್ತದೋ, ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿದ ಏಕತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಪಾವಿತ್ರ್ಯಗಳು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುವವೋ - ಇಂಥ ಅದ್ಭುತ ಅವಸ್ಥೆಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಅನುಭವ ಬೇರೇನಿದೆ? ಇಂಥ ಸತ್ಯಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಪ್ರೇರಣೆ ಇಂಥ ಸಾಧುವಿನ ಜೀವನದಿಂದ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳಿದಂತೆ, 'ನಾವೂ ಅವನಂತೆ ತಿರುಗಾಡಬೇಕೇ, ಅವನಂತೆ ಎಂಜಲನ್ನ ತಿನ್ನಬೇಕೆ?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಮೂಡಿದರೆ, ಅಂಥ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಲುಪಿದ ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಗಿರಬೇಕಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಉತ್ತರ. ನಮಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ, ಸಾಧುಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಪಡೆದ ನಂತರ ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಇರಬಹುದು; ಅದು ಅವರ ಇಚ್ಛೆಗನುಗುಣವಾಗಿ. ತ್ರೈಲಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳಂತೆ ನಗ್ನರಾಗಿರಬಹುದು; ಜನಕನಂತೆ ರಾಜನಾಗಿರಬಹುದು; ಅಥವಾ ರಮಣಮಹರ್ಷಿಗಳಂತೆ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೆ. ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

ಅಂಥ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಲುಪುವುದು ಎಷ್ಟು ದೂರ? ಹಲವು ವರ್ಷಗಳೋ, ಹಲವು ಜನ್ಮಗಳೋ! ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಲಕ್ಷ, ಕೋಟಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ; ಉಳಿದವರ ಗತಿ? - ಸಾಮಾನ್ಯ ಬದುಕನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಎಲ್ಲರಂತೆ ಸುಖ-ದುಃಖ, ರಾಗ-ದ್ವೇಷ, ನೋವು-ನಲಿವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾವೆಲ್ಲ ಇಂಥ 'ಜ್ಞಾನೋನ್ಮತ್ತ ಸಾಧು'ವಿನಂತೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆಗಲಾರೆವು. ಆದರೆ ಅದು ಆದರ್ಶ; ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಅವಸ್ಥೆ. ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ತ್ಯಾಗ, ವೈರಾಗ್ಯ, ವಿವೇಕ, ಸಮದರ್ಶಿತ್ವ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತಿ - ಈ ಭಾವಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಬಹುದು. ✷